

Notes du mont Royal

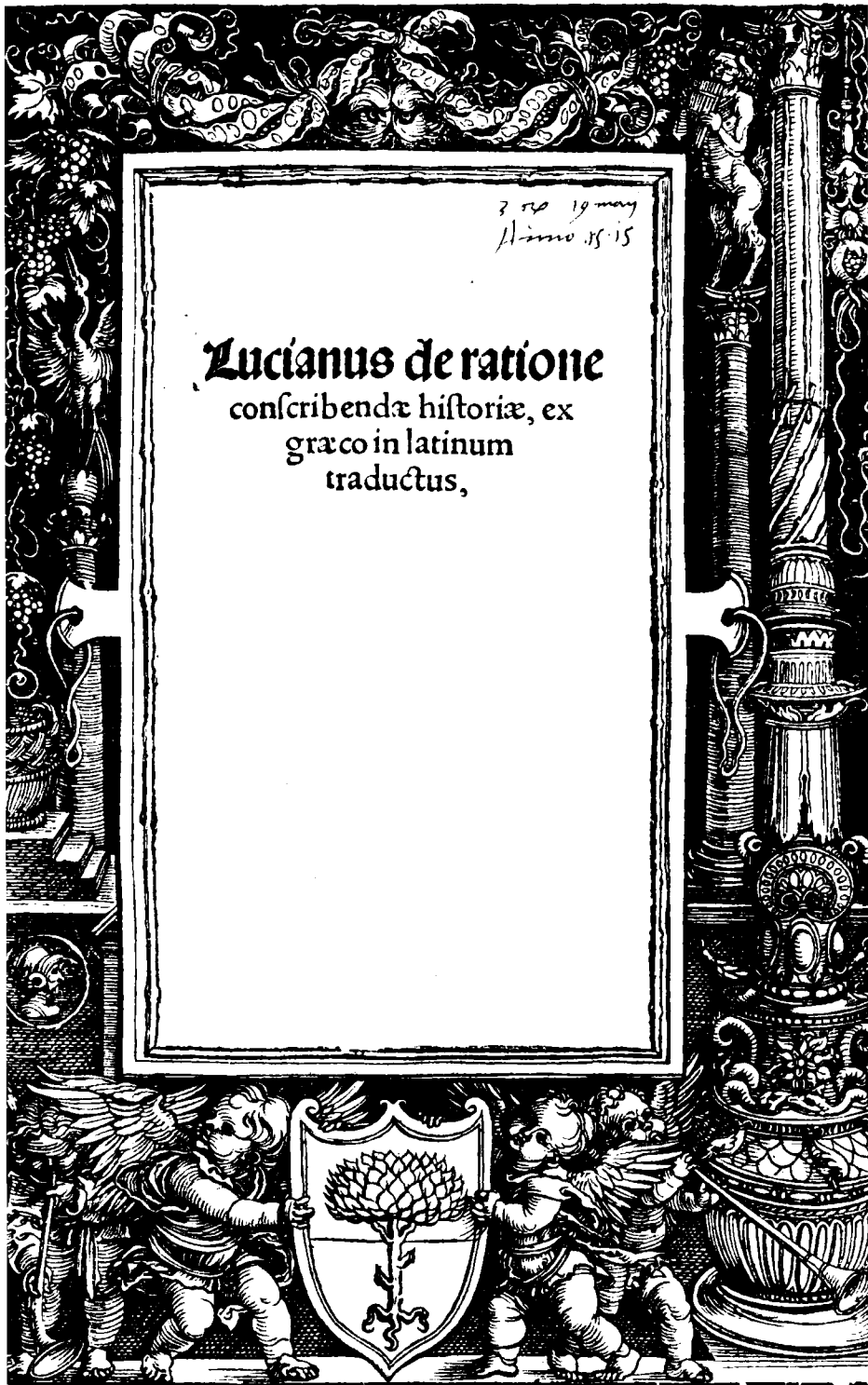
www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

3. 5. 19. may
Hanno .85. 15

Lucianus de ratione
conscribendæ historiæ, ex
græco in latinum
traductus,

INVICTISSIMO AC GLORIOSISSIMO DI-
uo Maximiliano Romanorū Imperatori Augustissimo,
orbisq; Christiani principi omniū potentissimo foelicissi-
moq; Bilibaldus Pirckheymer Nurembergensis perq;
humiliter se cōmendat,

¶ Qui ludicro seu vero decertaturi sunt prælio, Impera-
tor exuperantissime, anteq; Martis subeant discrimen, ar-
ma expedire, animi vigorem confirmare, corporis robur
exercere, consueuerunt/ vt cum p vsum diutumum, ac pu-
gnæ simulachrū, iam vires foeliciter experti fuerint, rem
aleæ ita demum recte cōmittere valeāt/ Pariter & me ope
præcium facturū existimaui, si priusq; officiū a Serenita-
te tua mihi demandatū, aggrederer, ingenii periculū fa-
cerem, ac plane experirer, num iussionibus sacratissimæ
Maiestatis tuæ satisfacere, historiāq; ad me transmissam,
faustis eiusdem auspiciis, e sermone græco, in latinū com-
mode vertere possem. Ex omnibus itaq; auctoribus,
Lucianū potissime delegi, scriptorem sane q; acerrimū,
suauem & iocundum, denisorē nō minus falsum, q; lepi-
dum & vrbānum, Sententiarū grauitate insignem, Figu-
ris vero ac structura modulatū & concinnū, quēadmodū
rerum copia foelicem, ac verborum elegantia venustum,
pressum pariter & redundantē, omni deniq; dicēdi vene-
re absolutū & rotundum/ Cuius cōmentarium de ratione
conscribendæ historiæ, ideo transtuli, vt, Clementia tua
ex illo, tanq; præludio quodam, recte de futuris coniectu-
ram sumere posset/ quāuis enī si ad magnitudinem respi-
ciat, opusculū perq; minutulū esse videat, longe tamen
plus in recessu cōtinet, quā aperta fronte polliceat/ gem-

marum instar minutissimarum, in quas natura maiestas rerū præcia arctissime inclusit. Accipe igitur Cæsar fortissimè, solita tua bonitate tenuis ingenii monumentū. Nam & deo Opti, ac Max: plus voluntatis simplicitas, quàm diuitiarū opulentia, accepta esse solet / cuius te præcipuum æmulatorē esse decet, cum eius imaginē in terris repræsentantes, bonisque nō solum extraneis vniuersos exuperes homines, sed & animi dotibus, virtute scilicet, ac doctrina, cunctis præstes mortalibus. Siquidem verissime affirmare ausim, non solū inter bellicosos impatores te esse doctissimū, verum & inter doctos bellicosissimū nec aliquem æque post magnū illum Alexandrū, ac Cæsarem Iulium militarē disciplinā, tam egregie literarū studiis ac te copulasse / rara hæc felicitas, ac omni æuo vix vni aut alteri concessa. Quapropter meo iure facturus mihi videor, si tibi principi fortissimo pariter & eruditissimo, carthacea hæc offerā munera, cum & iam pridem sub te, nō solum in litterarū monumentis sudauerim, sed & bellicis funestissimis militauerim, exercitus duxerim, præcipue vero bello Heluetico, auxiliaribus copiis, in subsidium potētia tuæ a Rep: Nurenbergensi missis, tam equestribus quàm pedestribus vniuersis præfuerim, ac imperauerim. Nemo igitur prudens mihi vicio vertet, si innumeras bonitatis tuæ virtutes ac gloriam, quēadmodum militando, ita & scribēdo imitari, ac reuerēter, sed a longe sectari concupisco. quandoquidem ita a natura comparatum esse videmus, vt principum moribus, frequēter se subditi adaptare cōsuescant. Audaciam præterea florentissima tua pietas mihi subministrat, quotienscūque enī te, Nurenbergensis reipublicæ tuæ legatus, reuerēter adeo, tantūque

numen supplex adoro, nō solum me, vt optimum decet principē, benignissime audis, sed & gratiosissime, ac muneribus quādoq; donatū, absoluis, ac dimittis/ Quid, q̃ a sacratissima Maiestate tua, honore tam digno sum honestatus, vt mera indulgentia, motuq; spontaneo, in consiliarium domesticū tuum sim ascitus, ac reliquorum virorum tantorum, numero ascriptus, pro quibus omnibus si grates dignas referre cūperem, penitus nō valerem, & si possem, fortuna tua amplissima id minime pateretur/ Verūtāme, donec viuentiū censebor nomine, Serenitatis tuæ præceptis, mādatis, & iussionib⁹, nō solū humiliter obsecundabo, sed & perq̃ obsequentē parebo/ Inclyte ac Pic Cæsar, Victor Fauste, ac Triūphator semp Auguste,

LVCIANI VITA.

Lucianus Samosatensis Sophista, cum Traiani Cæsaris temporibus, apud Antiochiā Syriæ, causas forenses parū foeliciter egisset, ad scribendū animū aplicuit. Et quoniam, omnia deridendo, nil affirmādo, neq; deis neq; hominibus parcit, Athei nomē sortitus est, & a canibus tandem laceratus esse dicitur: dicta eius præstantiora nō parum multa, viri Cristianissimi scriptis inseruere propriis, etsi ille religionis veræ desertor, impiusq; extiterit calumniator. Doctus alioqui, ac longe saniori mēte dignus, In presenti vero cōmentario, quanuis subiniciū vt assolet, illudere videatur, illudendo tamē instruit, ac tandem quo pacto historia sit conscribenda, ægregie, ac præter cōsuetudinem edocet.

QVO PACTO HISTORIA CON- SCRIBI OPORTEAT.

¶ Ferūt Abderitas, formose Philon, Lysimacho regnāte, talem inuasisse morbum, febri acuta ac vehementi confestim sub initium, populariter cuncti corripiebant. Septimum inde circiter diem, nonnullis sanguis multus e naribus profluens, aliis vero sudor copiosus superueniens, febrem dissoluit. unde in risum a gritudo illa demum conuersa est, omnes enim ad tragœdias recitandas impellebant, ac Iambicis ad modum vociferantes decantabant. Potissimum vero Euripidis Andromedam lugubri resonabant carmine, Perseique verba accurate enarrabant. refertaque erat ciuitas vniuersa, pallidis & extenuatis illis, septenariisque tragœdis. Tu vero diuorum tyranne hominumque, Amor, Et reliqua, sonora quadam voce cantatum. Idque longo durauit tempore, Donec hyemis ac frigoris superueniens asperitas, eos a nugis illis tandem absoluit. Huic vero rei Archelaus tragœdum, tunc tunc illustris, occasionem prestitisse mihi vides, qui media æstate, ac vehementi calore, ipsis Andromedam recitauerat, Unde complures in theatro febris inuasit, qui inde surgentes postea in tragœdiam delapsi sunt, cum admodum tenaciter eorum memoria Andromeda adhereret, Perseusque cum Medusa, vniuscuiusque mentem adhuc circumuolaret. ¶ Vt igitur vnum alteri (ut aiunt) comparem Abderiticus morbus nunc quoque multos corripuit eruditos, non quod tragœdias recitent, tolerabilius enim deliraret, si alienis haud malis detinerent Iambis. Sed postquam quæ pedibus versant comota sunt, bellum videlicet aduersus Barbaros, cladesque in Armenia accepta, ac victoria crebra, nemo non historiam scribere aggreditur, quin potius

Ad philonem quemdam scribis

Carmen ex Andromeda Euripidis.

Ob Elemē
voni cōd
ricatem.
Diogenes.
Philippus
macedonū
Rex. Ale
xandri pa
ter.

Thucydides, ac Herodori, Xenophontes quoq, nobis
passim emergunt, adeo vt verū esse videat adagiū illud,
Bellum rerū omniū pater, quandoquidē tot historici vno
impetu pducti sunt, ¶ Hæc igitur O Amice, cum cemerē
& audirē, Sinoponenſis illud in mentem venit. Cum enī
Philippus iam ingruere diceret, Corinthii vniuerſi pturē
babant, ac negotiis occupati erāt. Aliqui enī arma præ
parabant, quidam lapides transferebant, illi mania refu
ciebant, nōnulli vero ppugnacula firmabant, alii autem
aliud quid vtile subministrabant, quæ cū Diogenes com
tēplaret ac nil haberet quod ageret, nemo enī illius vte
batur opera, succinxit vestem, ingentiq, studio doliū, quo
domus vice utebatur, susq, deq, in Cranio vertere cepit,
Cunq, a familiari quodam, quidnā faceret interrogatus
esset, respondit, doliū voluo, ne solus inter tot operātes
ociari videar. Proinde ego quoq, o Amice, ne solus intē
garrula tempēstate mutus essem, neve tanq, comicū sa
telliū, ostitabūdus ac silens ptransirem, recte me facturū
existimaui, si pro virili pariter quoq, doliūm reuol
uerem, non tamen vt historiā scriberem, siue res gestas
enarrarē, quādoquidē nō tam insignis audacia sum ego,
nec tu quid tale de me verearis, Noui etenī quā ingēs sit
periculū, si quis pſaxa voluat, præsertim tam fragile doli
olum, quale illud meum est, nō admodum firmiter ope
re singulari decoctū, mox etenī vt minuto illideret lapillo
colligere testas cogeret, ¶ Quidnā igit, decreuerim requiſ
scz, vt ipse tutus, ac extra teli iactum cōstitutus, belli par
ticeps fiam, et tibi singula enarrem, consultoq, a fumo &
vnda, necnō a curis, quæ huic scribēdi insunt muneri, ab
stineam, admonitiōē vero p breuē quandā, præceptaq,

Lucus iux
ta Corin
thū a mul
titudine cor
porū arbo
rū sic dictū
Doliū vol
uer.

Res admo
dū difficilis
historiā
cōscribere.

A fumo &
vnda sum
ptū ex Ho
mero odif
seæ li. xii.

hæc pauca scribētibz suggeram, vt si minus inscriptio-
 nis, saltē ipsius particeps siam ædificii, digito summo Lu-
 tum attingens, ¶ Verū enī uero q̃ plurimi, admonitione
 aliqua ad negotiū illud, minime sibi opus esse arbitrant̃,
 nō magis ac arte aliqua ad eundum, videndūue, aut co-
 medendum, sed admodū rem facilem, paruq̃ momenti
 ac vniuscuiusq̃ hoīs esse historiā conscribere existimāt,
 dūmodo mentis conceptū exprimere quis valeat. At quī
 tu Amice optime nosti, quā arduū negotiū sit illud, mini-
 meq̃ ex istis, quæ per se gñitiē cōponi solent, sed quod in-
 ter cunctā rem literariā, maxima indigeat cura. Si quis
 (vt Thucydidis vtar verbis) ad æternitatē aspirare nitit̃
 Proinde oppido q̃ paucos a sententia me dimoturū, nō
 nullis vero molestum valde futurū, certissime noui, maxi-
 me qui historiā iam absoluerūt, ac in publicū emiserunt,
 Sūm æ etenī dementiæ est, sperare eos, qui iam ab audī-
 toribus collaudati sunt, qd̃ emendaturos, seu transcriptu-
 ros, ex iis, quæ semel approbata, ac velut in regias aulas
 reposita sunt, ¶ Cæterum nō ab re forsitan erit, illos eos-
 dem quoq̃ alloqui, vt si quando bellum aliud, vel Celtis
 cōtra Getas, aut Indis aduersus Bactros cōfletur (nemo
 etiā contra nos, qui iam vniuersa subiugauimus, tale quid
 atidebit,) exactius historiā componere valeant, regulam
 hanc, si saltem recta esse videat̃, ante oculos constituen-
 tes, sin minus, ipsi cum eodem illo cubito, quē admodum
 & nunc opus cōmensuranto. Nec medicus admodū do-
 lebit, si Abderitæ cuncti sponte recitent Andromedam,
 ¶ Igitur cum duplex sit consilii officium, Vnum quidem
 quæ eligenda, alterū quæ declinanda sint edocet, Age de
 iis, quæ historiā conscribenti fugiēda, & a quibus potissi-

Architecti
 instar.
 Admoni-
 tio vilipen-
 ditur.

Arduū ne-
 gotium hi-
 storiam cō-
 scribere.
 Thucydis
 des.

Recōditur.

Mordet ro-
manos.

Regula fa-
 brilis.
 Eadem
 amissi.

Duplex cō-
 silii offici-
 um.

me sit abstinēdū, primo verba faciamus. Dein quibus ut
a vero tramite & recta via non aberret, sint obseruanda
a quali nam principio sit auspicandū, quis ordo rebus ge-
stis adaptandus, qui modus singulis accomodandus, quæ
subticēda, quibus immorandū, quæ carptim tantūmodo
pstringēda, quo pacto cūcta sint explicāda ac coaptāda,
hæc & similia postea enarrabim⁹, nūc aut vicia, quæ im-
peritos sequi cōsueuere historicos, enumerare pergamus

Barbaris-
mus.
Soloecis-
mus:

¶ Porro, quæ nam in omni sermone vulgata sint errata,
seu in voce ac cōpositiōe, seu in sentētiis & reliqua insci-
cia, longū esset referre, & ad ppositum præsens minime
spectans. cōmunia etenī (ut dixi) omniū sermonū vitia,
aut in voce, aut structura versant. In quibus vero histo-
rici aberrēt, facile, si obseruaueris talia deprehēdes, qua-
lia & mihi sæpius auscultāti visa sunt, maxime, si omnib⁹
aures, patefeceris. Interim vero nō intemptiuū erit, exē

Primus er-
ror eorum
qui omitta
historia in
laudibus
versantur.

pli grā nōnulla cōmemorare, quæ perperā cōscripta sunt

Distantia

¶ Et primo quantum in illo errent, consideremus. q̃ plu-
rimi enī ex eis, quæ gesta sunt, memoriæ p̃dere negligūt,
Laudibus vero ducū & imperatorū longius immorant,
suos quoq; in sublime tollunt, ac hostes plus æquo depri-
mūt, ignorātes, haud angusto isthmo historiā a laudib⁹
discretam, & admodū remotam, ac muro ingenti seiunctā
esse. Deniq; iuxta musicorum prouerbiū *Ἀἰσὶν ἄλλῃ καὶ ᾠᾷ*

Gravissi-
mū & acu-
tissimum.
Historia
mendatiū
respuit
Periti i me-
dicinis q̃ a
genitorib⁹
artē accepe

mutuo sese respicere interuallo. Siquidem laudanti hoc
vnū curæ est, quo pacto laudare ac oblectare laudatum
valeat, parumq; curat, si mendatio quoq; subolescenti fi-
nem consequatur. Atqui historia, ne tantillum quidem,
momētaneumue mendatium tollerare potest, perinde ac
medicorū filii, arteriæ meatū intercipi ferunt, cum quicq;
vel minimū illuc delapsū fuerit,

¶ Præterea ignorare mihi tales videtur, q̃ poetices & poe-
 matū alia sit p̃fessio, regulæq̃ peculiare, alia vero histo-
 ria. Ibi enī libertas & lex vna prescripta ē, videlicet, quic-
 quid poetis placitum fuerit. Numine enī afflati, ac musis
 perciti, & si aligerorū equorū currū cōiungere, eosq̃ super
 vndas aut aristarū summitates currere voluerint, minime
 illis vitio vertetur. Neq̃ cum eorū Iupiter, terrā pariter
 & mare vna resti extracta suspendit, verentur, ne illa ab-
 rupta, cuncta in terrā deiecta cōterantur. Sed si Agamē-
 nonē laudare voluerint, nemo illis impedimēto erit, si ip-
 sum oculis ac capite Ioui similē esse effingāt, pectore aut
 fratri eius Neptuno, cingulo Marti, oportet enī Atrei &
 Aeropæ filium, ex omnib⁹ diis quoddā fieri cōpositum
 haud enī Iupiter ipse sol⁹, Neptunusue, aut Mars, illius
 pulchritudinē explere sufficit. Historia ṽo, si adulationē
 aliquā admiserit talem, quid aliud cōpedisse qua quādā
 poetices efficitur? Siquidē cū magniloquētia illa priuata
 fuerit, nec nō reliqua monstra numeris denudata indica-
 uerit, longe poetice se insigniorē ostendit. ¶ Magnū igitur,
 imo maximū hoc vitium, si quis ea quæ ad historiam
 spectant, ab illis quæ ad poeticē ptinent, haud nouerit se-
 gregare, sed historiæ poetices inculcat illeccbras, fabulās
 videlicet & laudes, nec non excessus, qui ex illis redun-
 dare solent, perinde ac si quis Athletam quempiā ex ro-
 bustis illis, & ferme illigneis, nudū, palla amiciat, ac reli-
 quo ornatu meretricio exornet, fuco p̃fricet, cerusaq̃ faciē
 expoliat. Dii immortales, quā ridiculum ipsum efficiet, si
 tali ornatu eū dedecoret. ¶ Atqui hoc nō dico, q̃ laudib⁹
 in historia non sit aliquādo indulgendū, quandoquidem
 tempore cōuenienti laudare decet, modus tamē rei adhi-
 bendus est, ne talia postea legētibus molesta esse depre-

Longe dif-
 ferū histo-
 ria & poe-
 tica.

Notat Ho-
 merū Ili-
 dos Li. xv.
 Homerum
 carpit illi
 Li. viii.
 Iliados,
 Li. ii.

Historia
 in qua adu-
 latur poeti-
 ces efficit
 pedisse qua

Modus in
 laudibus
 seruandus.

Historiæ.
finis utilitas.

Athletam
fortē & q
vtrumq; ad
uersarium
vinceret.
Homo
mollis.

Veritate
historia ni
tatur.

Argo oculi
laciore.

hendantur/ & vt vno verbo eloquar, penitus ad sequētia regulanda sunt, quēadmodū paulo post ostendā. Porro quicumq; historiā in duas partes se recte diuidere arbitrantur, in oblectationē scilicet & vtilitatē. Ideoq; laudem quasi legētib; iocundā & delectabilē, historiæ inculcāt, vides ne q̄tū a veritate aberrent? Primo, quoniā adulterina vtūtur diuisiōe. Vnū est enī officiū, ac solus historiæ finis, Vtilitas, quæ non nisi ex veritate cōquiritur, gratior tamen erit, si illā iucunditas subsequat, quēamodū Athletam forma. Sin minus nil prohibet ab hercule generari Nicostratū Isidoti, generosum quidē, & vtroq; aduersario fortiorem, q̄uis aspectu sit deformis, certet vero cū eo Alceus pulcher ille Milesius, & in deliciis (vt aiūt) Nicostrati habitus. Tametsi historia, cū obiter iucundū qd in terferit, multos ad se amantes attrahat. cæterū si solum id quod sibi p̄prium est (veritatis demonstrationē inquā) absolute possideat, parum illam pulchritudo sollicitabit. ¶ Sane illud quoq; relatu dignum est, q̄ neq; ea quidem historia, in qua ferme cuncta fabulosa ac laudibus cliuosa existūt, iucunda esse pōt, præcipue penes eos, qui auricula vtraq; audiunt, ac vbi nō hominū colluuiēs, & plebecula indocta auscultat, sed iudicialit̄, & per iouē Sycophantice quoq; singula expenduntur, per eos, quos nil, ne momentaneū quidē fallere potest, quicq; omni ex parte corporis, vel Argo ipso p̄spiciatius vidēt, ac nūmulariorū instar dicta singula expendūt. Ita vt adulterina cōfestim abiiciant, probataq; ac legitima admittant, & solum quæ exactæ sunt formæ suscipiāt, ad illos te respicere cū historiam scribere agrederis, oportet, reliquos vero floctipendere, etiā si laudando disrūpantur, si vero eosdē neglexe

ris, historiamq; præter modum fabulis, laudib⁹, ac reliq;
 adulatione condieris forsitan eam Herculi in Lydia simi
 lem efficies, Etenī, consentaneū est, eum te aliquando de
 pictum vidisse, seruientē Omphalæ, & habitu admodum Hercules
Omphalæ
seruiens
 enormi instructū. Illam quidē Leonis pelle circū amictā,
 manuq; clauam gestantē, ac si Hercules esset, illum vero
 Crocoto ac purpura indutū, lanam diuidentē, ac ab Om
 phale plagas sandalio suscipientē. Et quod eo in specta
 culo turpissimū erat, dei virilitas, laciniosa, fluida, & in
 cincta veste, indecore effeminabat, ¶ Quinimo, si multi
 forsitan hæc tua laudabūt, at pauci illi (quorū tu iudiciū
 aspernaris) admodum suauiter, & ad facietatē vsq; ride
 bunt, cū rem tam vecordē, inelegantē, ac male cōglutina
 tā aspexerint. Quod enī vniuscuiusq; propriū, id quoq; Quod vni
uscuiusq;
pprium id
quoq; des
corum.
 pulchrum est. si vero illud immutaueris, id ipsum præter
 vsū indecorū fiet ¶ Omitto q; aliquādo laudes delecta
 biles existūt, maxie laudatis, at alijs molestæ, potissimū
 si modū exceßerint, quēadmodū a multis fieri solet, qui
 vt beniuolentiā a laudatis venentur, tam diu eorum lau
 dibus immorantur, donec adulationē penitus manifestā Adalato
res,
 reddāt, haud enī iuxta artem id facere norūt, neq; assen
 sationē adūbrare callent. Sed vehemēter instantes, cūcta
 pturbate, indecore, ac nude effutunt, adeo, vt nec illud
 (cuius desiderio maxime tenentur) consequi valeant. Si
 quidem ii, qui ab illis laude afficiūtur, ingenti eos prose
 quuntur odio, ac tanq; adulatores auersantur, sapienter
 quidem rebus suis cōsultentes, precipue si animo prediti
 sint virili. Quēadmodum Aristobolo cōtigit, Is enī, cum Aristobo
lus.
 Allexātri ac Pori certamē cōscripsisset singulare, regi po
 tissimū hunc cōmentationis locū recitabat. Etenī existi

Allexan-
dri factū
laudabile.

Dimocra-
tis si vitru-
uio & Stra-
boni credi-
mus

Scriptores
presentes.

Reſci-
liet & ver-
borum.

mabat, rem admodū gratam ei se facturum, si res quasdā strennue ab eo gestas ementitus fuisset, factaq; finxisset veritate maiora. At ille librū accepit, præcipitemq; in vñdam deiecit (Nam forte fortuna Hydaspem nauigabant fluuium) verbaq; talia supaddidit. Sic te quoq; Aristobole submergi oporteret, tali duello pro me deppugnantiem, elephantosq; iaculo vñico cōficientē. Maxime vero indignatio illa Allexandrū decebat, qui nec antea Architecti audaciā tulerat, pollicētis se Athon in ipsius imaginem formaturū, montemq; ad regis similitudine transfiguraturū. cōfestim enī adulatoriū hominis ingeniū deprehendēs, opera illius nec in aliis de hinc rebus vsus est Vbi nūc in his delectabile remāet? præterq; si quis adeo stultus existat, vt his laudibus delectetur, quorū redargutiones præsto & ante pedes sunt. Veluti cum homines deformes, precipue vero mulierculæ pictores admonent vt sese q; pulcherrime depingant. Etenī longe se elegantiores fore existimāt, si fūco copioso facies incrustet, multoq; pharmaco cerusa cōmisceatur. ¶ Tales hodie quoq; scriptores q; plurimi reperiuntur, qui cōmodo pprio ac vtilitati, quā ex historia se adepturos sperant in seruiūt. quos tamē odio habere optimū esset. Cum presenti tempore adulatores manifesti & inepti existant, in posterum vero, vniuersum negotiū excessibus suspectū demonstrēt. ¶ si quis omnino delectabile quid, historia vniuersa cōmiscendū esse arbitratur, alia orationis ornāmēta, quæ cū veritate iucunda sint, inferere studeat, quæ tamē plurimi negligentes, ea quæ minime ad rem spectāt, introducere cōsueuerunt. ¶ Proinde narrare pergā, quæ nup in Ionia ac per iouem, in Achaia quoq; pauloante a scriptoribus

quibusdam, qui bellum illud descripserant, me audiuisse
 memini. Cæterū, per gratias, nemo dictis meis fidē dene
 get, vera etenī sunt, nam & iurare quoq; paratus essem, si
 iuramētum vrbānum mihi delatum foret. ¶ Etenī eorum
 quispiā protinus a Musis exorsus est, deasq; inuocauit,
 ut scriptis suis aspirarent. Viden q̄ concinnū principium
 historiæq; pedibus aptū, actali dicēdi genere congruū?
 Deinde paululū progressus, Achilli principem nostrum
 Therſiti vero perſarū æquiparabat regē, ignorās, longe
 sibi præstātiorē fore Achillem, si Hectorē potius obtrun
 casset q̄ Therſitē, atq; si prius fugisset excellens quispiā
 persecutus quæ fuisset ipsum longe præstātior. Deinde
 laudes quasdam de semetipso inscriuit, addiditq; dignū
 se esse, qui res tam egregie gestas describeret. Post hec de
 flectens, patriam suā laudauit, asserens, longe se rectius.
 Homero agere, qui nullam patriæ suæ fecisset mentionē
 Tandē in procemii calce, palam ac manifeste pollicebat
 in maius nostra se sublatūrū, Barbaros vero pro virili de
 bellaturum. sicq; historiam incepit, pariterq; causas, cur
 bellū exortū esset explicuit. Ille (etenī) inquinatissimus
 ac pessime periturus, Vologesus, ppter causam talē bel
 lare cœpit. Et hic quidē talia. ¶ Alius vero Thucydidis
 æmulator, & summus quidē Authoriq; admodū egregie
 cōparādus. Principiū (quēadmodū ille) suo ipsius noīe
 auspicatus est. exordiū sane omniū gratiosissimū, Thy
 mumq; redolens Atticum. Agēsis cerne. Creperius Cal
 purnianus Pompeiopolitanus, bellū parthorū Romano
 rumq; quod inter se gesserūt, cōscripsit, exorsus cōfestim
 postq; cōstatum est. Proinde post principium tale, quo
 pacto tibi reliqua quoq; explicem? quēadmodum in Ar

Iurantis est

Reprehē
dit scripto
rem quēdā
inceptum
Ironice

Sumptū ex
homēri illi
a. Li. xxii.
fortis præ
bat fortis
or stren
nue sequa
batur.
Mendatia
scripturū.

A cōuiciis
exorsus est
Reprehē
dit alium
scriptorem
Thucydi
di.
Ironice.
A Thucy
dide sump
tum princi
piū illud.

Thucydis instar. menia, Corcyrensem illum Rhetorē in mediū adducens perorauit. Qualiterue Nisibenis, quoniā Romanis ob- temperare alperarentur pestem induxit. Vniuersa peni- tus a Thucydide cōmodo sumens, excepto dumtaxat pe- lasgico, ac longis muris, in quibus tunc morbo infecti ha- bitabāt. in reliqs vero, vt ille, ab Aethiopia luem dedux- it, & quo pacto in Aegyptum, ac magna ex parte in regis terras descendisset, recteq; agens ibi mansisset, ostendit. Cāterū ego illum, miseros adhuc Athenienses Nisibi se- pelientem, relinquēs discessi, egregie callens, quānā etiā me digresso dicturus esset. ¶ Proinde & illud quoq; per- q̃bellese habet, arbitrari, scriptis Thucydidis maxime si- mile esse, si qs immutatis nōnullis, quā illius ppria sunt referat. Parua sunt hęc, vt & tu forsītā inquires, At (per Io- uem) parum abfuit, quim & illa pertransirem. Etenī idē ille scriptor, varia armorum & machinarū genera, eo quo Romani apellāt nomine, historiæ inscripsit, pariter & tosa- sam, pontemq; ac talia multa immiscuit. Cāterū mihi cō- sidera, quānā historiæ sit dignitas, maximeq; Thucydi- di cōueniens, si inter vocabula Attica, Italica hęc inserā- tur, tanq̃ purpurā ornātia, decētia, & penitus cōueniētia. ¶ Aliū taxat Quidam vero alius ex illis, rerum gestarū cōmentaria colligens nuda, scriptis mandauit. Verū admodum pe- destria, humiq; repentia. qualia miles gregari⁹ quispiā quā in diem accidunt describens, cōponere potuisset, seu faber lignari⁹, caupoue aliquis, cū exercitu circūerrans preterq; q̃ Idiotā ille modestius egisset. Etenī ipse, qua- lisnam esset, confestim subinitium ostendit. Sed quoniam vt cuiquam elegātiori, magisq; idoneo, historiā pertractā- dam relinqueret, elaborauit, Solū hęc in re ipsum accu-

Eundē ite-
rum repre-
hendit.

Verba ro-
mana græ-
cis immis-
cuit.

Aliū taxat

Diaria.

sauerim, q̄ nimis tumide ac tragice, preterq̄ rerum gesta-
 rum fortunā, libros inscripserit/ Callimorphi Medici, ex Prim⁹ vide
 hastatorū ordine, historiarū parthicarū, numerusq̄ cuius licet secun-
 bet libro sup additus erat/ Et (per Iouē) procemiū quoq̄ dus tertius.
 perq̄ fragile composuit, ita enī colligebat. Historiā scri-
 bendæ officiū maxime ad medicū spectare, quoniā Aesc-
 culapius Apollinis esset filius, Apollo vero Musarum Argumen-
 ductor, ac vniuersæ eruditionis princeps/ Illud quoq̄ re- tum ridicu-
 prehensione dignū, q̄ cū lingua Ionica scripta sua incho- lū.
 asset, nescio qua causā motus cōfestim penitus in cōmuni- Scomma.
 mutauit, Nam vocabula vere cōtubernalia, ac vili plebe Non grav-
 culæ cōmunia, vsurpauit/ veluti medicinale experimentū cā cōmunē.
 Insanitas, & reliqua id genus vt plurimū triuialia. sed vulga-
 ¶ Et si rem.
 me viri sapientissimi quoq̄ mentionē facere oportet, no- Aliū corrip-
 mē tamē illius latenter dissimulabo, solumq̄ sentētiās ref- pit.
 feram, ac commentaria nuper Corinthi recitata, omni spe Ironice
 præstantiora explicabo/ Etenī confestim sub initiū, ac in
 prima procemii periodo, legētibus proposuit sermonem
 perq̄ mirificum, ostendere intendēs, q̄ solum sapientem
 conscribere historiā deceret/ Inde paulopost, alios super Deridet
 alios induxit syllogismos, penitusq̄ figuris omnimodis Syllogis-
 procemiū absoluit, etiam vsq̄ ad adulationis facietatem, mis histo-
 adeo, vt laudes quoq̄ molestæ ac valde scurriles, syllogis- riā cōscri-
 mo non carerent, sed ex ppositionibus & cōclusionibus bentem.
 illæ quoq̄ cōstarent/ Proinde & illud perq̄ odiosum mihi
 visum fuit, ac minime viro philosopho, tanq̄ densæ ac p-
 missæ barbæ cōueniens, quod in procemio protulit, prin-
 cipem nostrum, præcipuum hoc consequutum esse, vt ei-
 us res gestas, philosophi quoq̄ iam conscribere digna-
 rentur/ Tale enī, si saltem quid erat, non se ipsum dicere, Aliquid
laude dig-
num.

Aliū car-
pit.
Ex herodo-
to sumptū

sed nobis considerandū relinquere oportebat. ¶ Atqui-
neq; illius fas est obliuisci, qui tali principio exorsus est:
Venio dictur⁹ de Romanis & Persis. Et paulopost, opor-
tebat enī Persis male euenire. Et iterum Erat Osroes quē
græci oxyroen nomināt Aliaq; multa talia, videſne hunc
alteri similem esse: preterq; q̄ ille Thucydidi, hic vero re-
cte admodum Herodoto aequiparari potest. ¶ Quidam

Aliū scrip-
torē notat.

alius in dicendi facultate oppido q̄ celebris, Thucydidi
& ipse similis, vel paulo præstātor illo, ciuitates cūctas
cōfinia, cāpos, ac flumina, planissime (vt ipse existiabat)

Hercules
Alexi ca-
cos.
Abhomi-
nantis est.

expressit. At hæc in capita inimicorū, Hercules malorū
depulsor, auertat: siquidem frigiditate Caspiacam niuē,
Celticamq; glaciem exuperabāt. Porro imperatoris Cly-
peus, integro vix absolutus est libro. Etenī in vmbilico,

Friuola

Gorgon exiſtebat, cuius oculi ex cœruleo albo ac nigro,
mixti erāt, Zona vero iricolor, Draconesq; dependuli cæ-
saries ac cincinni erant. Fœminale vero Vologesi, & equi-
frenū, proch Hercules, ex quot verborū myriadib⁹ vnū
quodq; illorum constabat: qualisq; coma Osroi Tigridē
transnatantis erat, ac in quale antrū perfugit, hedera mir-
to ac lauro tectū, Quæ ideo simul coaluerant, vt sua opa-

Super va-
canca.

citare vbertim illud inumbrarent. Age cōsidera, quā histo-
riæ hæc sint necessaria, quæ admodumq; sine illis, quæ il-
lic gesta sunt, noscere minime potuiſſemus. Cæterū tales,
ob imbecillitatem vtilium, vel ignorantia dicendorū, ad
huiusmodi regionū & antrorū descriptiones se conferūt,
ac quotiescūq; in res fufas & arduas incidūt, similes esse:

Exemplū.

videntur seruo, recens ex hæreditate domini locupletato,
qui, neq; quo pacto vestem herilem induere, neq; qua le-
ge cœnare oporteat, nouerit, sed apposis Gallinaceis,

A prugnis & leporinis carnibus, sapius fabis, ac sordidissimis quibusque cibariis, ita se ingurgitat ut vorando tantum non distrupatur. ¶ Ille igitur scriptor, de quo dixi, vulnera admodum incredenda, mortisque genera noua descripsit. Quoadmodum quidam in digito pedis magno vulnere accepto, confestim occubuerit & quod Prisco exercitus ductore, tantum in clamante, decem & octo ex hostibus animam efflauerint. Quid quod in caesorum quoque numero, idque preter scripta in principum epistolis contenta, meritis est. Ait enim in pugna iuxta Europum commissa, hostium Myriades septem & triginta, sexque supra ducentos cecidisse. Romanorum vero duos tantum desideratos, ac nouem vulneratos esse. Hæc haud scio, an quis mentis compos tolerare valeat. ¶ Atqui nec illud, tantum parui momenti pretereundum est, Nam ut plane Atticus, voceque defecata, ad amissum usus esse videretur, Ita Romanorum nomina fingere, ac in græcam conuertere linguam dignum duxit, ut Saturninum Kronum, Phrontonem vero phrontim, Ticianum quoque Titaniū appellare ausus sit. nec non alia quoque his longe magis ridicula. Insuper ille idem, cum de Seueriani obitu scriberet, cunctos reliquos deceptos fuisse affirmavit, existimantes, ferro illum sibi necem consciuisse, quandoquidem inedia potius e vita migrasset, mors etenim illa leuissima sibi visa est, sed ignorans cladē illā infra triduum (ut arbitror) acceptā fuisse, eos vero qui cibo abstinent, ut plurimum in septimum durare diem, nisi quispiam Osroem expectantem permansisse suspicetur, quoad Seuerianus fame periret, ideoque per septem dierum spatium, exercitum non admouisse. ¶ Porro, eos qui poeticeis in historia utuntur verbis, quoniam loco formosæ philon, quis constituet, di

Reprehendit de mendacio.

Europus Syrie est vrbs Stephano auctore. Aliud vicium.

Res non credendas scribens.

Taxat poetice scribentes verbis.

Ironice.

centes, conquassata est machina, mutusq; boando delapsus est. Ac iterum in alia parte historię venustę, Edessa equidem vndiq; armis circūstrepebat, & fragor erat, clangoreq; cuncta reboabant. ac dux quānā parte potissimū exercitum admoueret, deliberabundus mente versabat. Interim tamē vocabula vilia, plebeia, &ieiuna, multa vndiq; inculcata inuenies, veluti, scripsit Capitanus domino, & soldati comparabant indigentia, & iam balneati fiebant ad eos, taliaq; id genus, Ita vt res Tragædo vno pede socco excelfo ingrediēti, altero vero Sandalio induto,

Redarguit nimium tumentes

admodū similis esse videatur. ¶ Atqui & alios cernere est, procemia splendida, Tragicaq; ac mirū in modum perlixa conscribentes, ita vt in spem euadas, penitus admiranda dehinc te auditurū. Cæterū corpus ipsum, quantū ad historiam pertinet, pusillum ac in generosum introdu-

Exemplū.

centes, adeo, vt admodum simile sit Pusioni (sicubi amorem ludentē vidisti) larua perq; maxima seu Hercules, seu Titani Personato. Confestim igitur audientes ipsis acclamant, parturiūt montes. Verum haud ita, sed vt coloria ac similia cuncta sint, conuenit, capitiq; reliquum congruat corpus, ne ex auro sit cassis, Thorax vero ridiculus admodū, ex centone quopiam seu pelle marcida cōsutus, at scutum salignum, circaq; tibias porcinū. Cernis siquidē, lepidos illos scriptores, Nano corpi, caput Rhodiorum Colossi Imponere. Alios vero contra, capite carētia introducere corpora, confestimq; absq; procemio a rebus ipsis ordiri, Xenophontem scilicet imitantes, ita incipientē, Dario ex Parysatide filii nati sunt duo. Necnon priscos illos historicos, ignorātes, procemiū vim quādam

Athenicus in dipnosophistis.

Quē Casres lyndius fecit.

Initium historię Xenophōtis.

continere multos latentem, quēadmodum in aliis ostendit.

demus cōmentariis. ¶ Ceterū hæc oīa toleranda essent, Aggredit
 utpote, quæ eloquutionis, seu reliquæ dispositionis sunt *maiora vicia.*
 vicia, Verum de locis ipsis mentiri, nec solum in parasan- *Parasange*
 gis, sed & integris dierum cursibus decipi, cuiam hone-
 sto simile existit? Siquidem illorum quidam, adeo secor- *Inexperte*
 de res gestas collegit, ut nec Syrum aliquē sciscitatus fue- *scribens*
 rit, neq; (ut dici solet) eos qui in tōstrinis de talibus fabu-
 lantur audiuerit, sed de Europo Syrie vrbe referens, ita *Error loco*
 dixerit, Sita vero est Europus in Mesopotamia, ab Eu- *tū.*
 phrate duorū dierū itinere distās, eaq; Edeffeorū est Co-
 lonia neq; eo contentus, Sed & patriam meā Samosatā,
 in eodem libro, generosus ille attollens, cum arce pariter
 & muris, in Mesopotamiam vsq; transportauit, ita ut am-
 bobus illam intercluderet fluminibus, vtrinq; defluēdo
 preterlabētibus, ac tantū nō muros alluentibus. Proinde
 nonne hoc risu dignum foret si me nunc O philon coram
 te excusarem q; neq; ex Parthia neq; ex Mesopotamia
 oriundus essem quo me admirandus ille scriptor relega-
 uit. ¶ Atqui & hoc (per Iouem) admodū verisimile, quod
 ille Idem de Seueriano iureiurādo affirmat, Idq; se aquo-
 dam, qui ex ea pugna auffugerat, audiuisse refert, neq; *Somma:*
 ense illum, nec veneni haustu, aut laquei nexu, decedere
 voluisse, sed mortē quandā tragicā, inauditāq; ac nouæ
 audatiæ excogitasse forte enī fortuna, prae grandia illum
 ex vitro limpidissimo habuisse pocula, postq; vero omni-
 nō mori decreuisset, Scyphum fregisse maximū, illiusq; *Ridiculū*
 fragmento ad cādē vsum, eoq; vitro guttur sibi incidisse
 Ita neq; gladiolū, nec lanceolā repperit, ut virilis & He-
 roicus sibi obitus cōtingeret. ¶ Inde postq; Thucydides
 primos illos, in bello cesos, funebri quadā laudat orati-

Cum Thucydide
æmulatio
certant.
Apud thucydidem.

Ad instar
Aiace sui
ipsius cedē

Somma.

Reprehendo id
docet.

De iis qui
minuta de
scribunt.

one, Ipse quoque Seuerianum simili exornandum esse existimauit. Siquidem omnibus ipsis cum Thucydide certamen est, quamuis acceptæ in Armenia cladis penitus culpa ille careat. Igitur Seuerianum magnifice sepeliēs, Aphranium quendam Silonem centurionē, cōtra tumultum statuit, Periclis scilicet æmulum, qui cōcionādo tot ac talia de ipso perorauit, ut (sic me gratiæ adiuuēt) præ nimio risu, vehementer illachrymari coactus fuerim, maxime cum rhetor Aphranius, in orationis fine, lachrymans, cum eiulatione, ac tam acerbe affectus, sumptuosas illas, ac lautas cōmemorat cœnas, ac pocillationes. Inde vero Aiaceum quendā annectit exitum, Etenim ensē admodū generose, & ut maxime Aphraniū decebat, distringens, in omniū oculis seipsum supra tumultū iugulauit, haud indignus (per Gradiū) longe maturiore perire morte, quoniam talia Rhetorisaret/addit & præsentes cunctos hæc uidisse, summisque laudibus Aphranium extulisse. Ego si quidem, etsi in aliis ipsum damno, tantum nō iuris & orationum mentionē facientē, placentarumque recordatione illachrymantē, potissimū tamē in hoc reprehēdo, quod scriptorem & fabulæ authorē, nō prius iugulauerit, sicque ipse deinde occubuerit. ¶ Multos alios Amice his similes tibi enumerare possem, verūtamen paucorum facta mentione, ad alterum promissum iam transibo, Cōsiliū scilicet quo pacto quis venustius historiam conscribere valeat. Etenim cernere est aliquos, qui facta ardua & memoratu digna prætermittūt, seu transcurrūt, obruditatē vero ac imperitiā, necnon ignorantia eorum quæ dicenda, seu recedenda sunt, minutissima, admodum diffuse & anxie immorando exponunt. Perinde ac si quis vniuersam Iouis

Olympiaci pulchritudinē, talem ac tantam, nō respiciat De iis qui
 neq; laudet, nec ignorātibus enarret. At scabelli affabrū minutade
 & politum artificū, calceiq; cōpositionē concinnā admi- scribunt.
 retur, hæc q; perq; maxima enarret diligentia. Taxat aliū
 Audiui siquidem quendā, pugnā iuxta Europū cōmissam, ne se Oratores
 ptē quidē verbis itegris pcurrisse, viginti vero aquæ men- ad Clepsy
 suras, seu paulo plus, in frigidam & nil ad nos attinen- dram pete
 tem cōsumpsisse narrationē. Quēadmodū Maurus qui, orabant.
 dam eques, noīe Mausakas, præ siti vagabūdus p mon-
 tes, repperit Syros quosdā rusticos, prandiū apponētes,
 & q; sub initiū illi hominē timuerint, inde certiores facti,
 ex amicis esse, eum hospitaliter suscepit, ac ad prandiū
 inuitauerint, forte fortuna enī ex illis quendam, ad Mau-
 rorum regionem quādoq; pfectum esse, fratre eadē in ter-
 ra militāte. Dehinc fabulæ ac narratiōes longæ, quo pa-
 cto in Maurusia venatus fuisset, & q; elephantes multos Imptinen-
 simul pascētes vidisset, quō pacto ab leone ppe modum tia.
 deuoratus fuisset, & q; magnos pisces in Casaria emisset.
 Admirabilisq; scriptor, tantas in Europo cædes ppetra-
 tatas relinquēs, IncurSIONES quoq; ac inducias coactas,
 necnō excubias, mutuasq; excubias, advesper, vsq; pfun-
 dum absistit, cernens Malchionatum Syrum, in Casaria
 Scaros pregrandes, vili pretio emptitantem. Et si nocte
 præuētus nō fuisset, forsitan Scaris iam coctis, cum illo
 coenasset, quæ nī diligēter historiæ mandata fuissent res
 arduæ nos latuissent, Romanisq; damnum intollerandū
 accidisset, si Mausakas Maurus sitiens, potum haud in- Ironice.
 uenisset, sed incoenat⁹ ad exercitum reuertisset. Tametsi
 alia longe magis necessaria nūc premitto, Quēadmo-
 dum tibicina ex pximo pago ad illos venerit, & quo pa-

Et munera inuicem dederint, Maurus quidē Malchio,
 ni lanceam, ille vero Mausacæ fibulam, necnō alia eius-
 modi multa, quæ in prælio iuxta Europū acciderūt. At
 qui hæc precipua sunt capita. Idcirco merito quispiā dixe-
 rit, Tales quidē rosas cernere minime, spinas vero radici-
 contiguas, diligenter contemplari. ¶ Alius quidam, Cha-
 re Philon, admodum quoq; & ille ridiculus, cum nunq;
 ex Corintho alterū pedē extulisset, neq; Cenchreas vsq;
 profectus fuisset, Syriam seu Armeniā minime vidisset,
 Ita exorsus est (memini etenim) oculis aures incertiores,
 nunc itaq; scribere aggredior, quæ vidi, nō quæ audiui.
 adeoq; diligenter omnia inspexit, vt Dracones Parthorū
 (est vero hoc multitudinis apud eos signū, Draco etenim
 mille vt arbitror complectit) Dracones viuos pregrati-
 des esse dixerit, in Persia parumper sup Hiberiam geni-
 tos, Parthos vero illos in contis magnis ligatos, alte sus-
 spendere, vt a longe ingruentibus timorem incutiant, At
 in ipso opere cum iam in pugnā descenderent, Dracones
 solutos, in hostes imittere. quinetiā multos ex nostris ita
 deuoratos, alios vero spiris cōstrictos, suffocatos, & extin-
 ctos esse. Et hæc ipse præsens cōspexit, securus tamē, nā
 ab arbore eminenti cuncta speculabat & sapienter qui-
 dem egit, q; cominus cum beluis cōgressus nō est. Siqui-
 dem scriptorem illum admirandū nūc haberemus mini-
 me, qui in bello isto, opera tam magna & insignia manu
 ppria peregit. Etenim periclitatus est vehemēter, ac insup
 circa suram vulneratus, scilicet, cum a Cranio lemam ver-
 sus ire pergeret. Et hæc Corinthiis audientibus legebat,
 certissime scientibus, illum neq; in pariete depictum vi-
 disse bellum, Quid q; nec armorū genera, nec machinas

Repræhē-
 dit alium.

Exordium
 scriptoris
 inepti.
 Dracones
 Parthorū.

Scomma.

Scomma
 Lucus iux-
 ta Corin-
 thum.
 Lerna fons
 extra Co-
 rinthum.

quales essent cognoscebat, neq; acierum vel agminum
 nomina recte tenebat/Maxima igit adhibita cura, obli-
 quam appellat aciem, quæ erat recta, pariterq; per cornu
 dixit exercitum ducere, id quod est in frontem dirigere,
 ¶ Alius quidam optimus, ab initio ad finē vsq; vix quin Alium no-
 gentis integris complectēs verbis, quæ in Armenia, Sy- tat.
 ria, Mesopotamia, iuxta Tigrim, in Media gesta sunt, cō-
 scripsit & quāuis ita fecerit, historiam tamen se texere in-
 quit, inscriptionēq; ipso ferme libro prolixiorē fecit/ An- Inscriptio
 tiochiani i sacro Apollinis certamine victoris (forsitan enī libri.
 vt arbitror pueros in Armenia & Mesopotamia currēdo
 nō scribendo superauerat) eorū quæ a Romanis in Me-
 dia iam gesta sunt explicatio. ¶ Quid, q; futura quendā Aliū taxat
 conscribere audiui, Vologesi scilicet captiuitatē, ac O sroi
 interitū, quēadmodū leoni obiicere, & sup omnia desy-
 deratissimū nobis triumphum/ Ita spiritu perq; fatidico
 instinctus, ad historiæ festinauit exitū/ Quinetiā urbem Facessum
 in Mesopotamia iam condidit, magnitudine maximam,
 pulchritudineq; pulcherrimā/ Præterea deliberat ac con-
 sulit, nunquid a victoria Nicea sit appellanda, an concor- Scommas.
 dia, siue pacifica, Idq; adhuc sub iudice pendet, noīe ves-
 to pulchra illa ciuitas nobis caret, nugis variis, historico-
 q; mucore plena ac referta/ Porro quæ apud Indos de-
 hinc gerent, Oceaniq; nauigationē, se iam scripturū pol-
 licetur, nec pmissiones hæ solum, sed iam procemiū Indi-
 æ compositū est historiæ, legioq; tertia, ac Celte, Mauro-
 rumq; manus haud contēnenda, hi omnes Indum fluuiū
 vna cū Cassio traiecere/ Quid vero acturi sint, quo ve pa-
 cto Elephantorū excipient impetum, paulopost mirabi-
 lis scriptor, a Mucuride, seu Oxidracis nos certiores red- Noīa loco

Quicquid
in Buccā
venit.

Inepta fi-
ctio.

Sagalasis
ciuitas Pi-
siae.

Librum de
victoria
Parthorū
sed est fal-
sa compo-
sitio.

Scomma
Hic ab irri-
sione defi-
nit & pro-
missum ag-
greditur
opus.

Liuor ipse
Prudentia
ciuile dicē-
diq; facul-
tas historiā
cōscribēti
sunt neces-
saria.

det/ Talia multa ob eruditionis inopiam nugant, & quae
aspectu digna sunt minime cernūt, neq; si viderent, p di-
gnitate eloqui possent/ Cæterū cōminiscentes & fingētes
quicquid ad importunā (vt aiunt) linguam venerit, effu-
tiunt. ¶ Quid q; librorū gloriā numero, præcipue vero
inscriptionū superbiunt titulis, Nam & illi admodū sunt
ridiculi, videlicet parthicarū historiarū liber venustissi-
mus talis/ & iterū Parthidos primus, secūdus, perinde ac
si Atthidos diceret. ¶ Alius qdā lōge vrbanius, legi etenī
Demetrii Sagalasis Parthonica, nō ridendi gratia,
seu vt tam lepidam repræhenderem historiam, sed poti-
us vtilitatis causa, scilicet, vt quicumq; hæc & similia decli-
naret, is magnā partem recte scribendi sibi vendicasse co-
gnosceret, immo se paucis adhuc indigere sciret, si saltim
verum est Dialecticorū illud, immediatorū vnius subla-
tio, alterius penitus est introductio. ¶ Sed dixerit quispi-
am, exacte area expurgata est, ac spinæ quotquot erant
euulsæ, vepresq; extirpatæ sunt, necnon aliorum rudera
iam eiecta, & si quid asperū fuit hoc plane leuigatum est,
Ita vt iam sup ædificare, ac nō solum in alienis euertēdis
generosum teipsum ostendere oporteat, sed & quippiam
excogitare idoneū, quod nemo nec Momus ipse, carpere
possit, ¶ Assero, igitur necesse esse, vt quicumq; historiam
q; optime cōscribere aggredit, hæc duo potissimū secum
tanq; pecuaria afferat, prudentiā scilicet ciuilem, dicen-
diq; facultatem/ Atqui peritia nullo pacto addisci potest
vtpore, quæ naturæ tantū munus existat, Eloquēdi vero
virtus, exercitatiōe multa, labore assiduo, veterūq; imita-
tione acquiri solet/ Cæterum sunt hæc citra artificiū, neq;
me cōsultore indigent/ Etenī reddere ingeniosos, ac præ-

ter naturam industrios, hic noster libellus promittit mi-
 nime. Siquidem multo precio, immo potius vniuerso di-
 gnus esset, si transformare, tamq̃ decora tribuere posset.
 Etenim esset hoc plumbum in aurū, seu stannū mutare in
 argentum, ex Cononeue Titommon, siue ex Leotrophide
 reddere Milonem. Quādoquidem artificii ac consilii vti-
 litas, minime ad fabricam eorū quæ cōponunt, sed poti-
 us ad cōmodū illorū vsum spectare depræhendit. Per-
 inde ac si Ictus, vel Herodizes, seu Theon, siue ali⁹ quis-
 piam exercendi magister, tibi polliceat, si perdicas ei in
 custodiā tradit⁹ fuerit, Et si nouerca suæ sit amator, ideo
 q̃ macie confectus, (nō Anthiochiū Seleuci filium Stra-
 tonicenq̃ illam dico) in Olympicis victorē, Theageniq̃
 Thasio, seu Polydamāti Scorufæo, certamine parē ipsū
 redditurū. Caterū si materia tradita, ad gymnastices per-
 ceptionē habilis erit, longe præstantior cum arte cōpare-
 bit. Absitigit a nobis tam odiosa promissio, vt artē rem
 adeo difficilem & arduā, præstare posse affirmemus. Nō
 enī quemlibet suscipientes, hunc illico historicū nos red-
 dituros asserim⁹, sed industria naturali prædita, & egre-
 gie in dicendi facultate exercitata, vias quasdam rectas
 ostensuros nos pollicemur. Quib⁹ si vsus fuerit (dūmodo
 talis extiterit) citi⁹ & facili⁹ ad metā vsq̃ ptigere valeat.
 ¶ Atqui ne censeas, ingeniosū arte & discipliā, in iis quæ
 ignorat, haud indigere, Alioquin & si quis Cithara pulsa-
 re, seu tibiis modulari non didicisset, cuncta tamen recte
 nosciteret, sed quoniā haud didicit, nil horū callet. Cū ve-
 ro illi quispiā præmonstrauerit, facile pcipiet, & a seipso
 recte dein prætabit. ¶ Nunc itaq̃ talis nobis tradat di-
 scipulus quispiā, Intelligēdo ac dicendo nō ingenerosus,

Ex Athles-
 ta imbelli
 reddere for-
 tem.

Nomina
 Magistro-
 rum.

Imbellis
 mordet
 Perdicam
 quandam
 nouerca
 suæ amato-
 rein.

Historia
 nota apud
 Vale. maxi-
 mū & Iusti-
 num.

Nomina
 Athletarū
 quorū seri-
 em pausa-
 nias i scd'o
 Eleorum
 ponit.
 Ingeniosi.
 quoq̃ arte
 indigeat
 Qualem
 optet disci-
 pulum.

Exptus sit
Historio-
graphus.

Conditio-
nes Histo-
riographi.

Philippus
Macedo.

Cliti Cæ-
des ab Ale-
xandro in
cōuiuio p-
petrata.
Cleonis
mentionē
Thucydis
des facit.
Quæ om-
nia Thucy-
dides scri-
psit.

sed perspicax, & qui rebus sibi demandatis recte uti nos-
cat, Cui magnanimitas militaris, sed ciuilitati cōiuncta,
necnon imperandi peritia, contigerit/ Et (per Iouem) qui
aliquādo in castris quoq; fuerit, militesq; se exercitantes,
ac in ordines explicatos viderit, arma & machinas nouer-
it, ac quid in cornibus, quidve in fronte prouidēdum sit
calleat, quo pacto agmina, quemadmodū & vnde equi-
tes educēdi, circūducendiq; sint/ Et penitus haud ex illis
existat, qui nunq; e domo pedem protulerint, & qui non
temere nunciantibus fidem adhibeat, maxime vero præ-
cunctis animi sit liberi, neminē timeat, nihil speret, aliorū
quin prauis similis erit iudiciis, qui seu in gratiā, siue
in odiū sub mercede iudicant/ Atqui nec curā sit illi, neq;
Philippus ab Astero Amphipolitano sagittario in Olin-
thi obsidione exoculatus, sed talis qualis erat ostendatur
neq; Alexander tristabit, si Cliti cædes in cōuiuio cru-
deliter perpetrata, manifeste describat/ Nec Cleonē ipsum
timebit, q̄uis magnopere in contionibus sit potens, sugges-
tumq; obtineat, quo minus dicat, perniciosum ac furiosum
hominē illum fuisse/ Neq; vniuersā Atheniensium respub-
licæ referet, si Clades ī Sicilia accepta, Demosthenis capti-
uitas, ac Niciæ obitus narretur/ Quēadmodūq; siti affe-
cti extiterint, qualem aquā biberint, quo pactoq; multi
in potu depræhensi, cæsi fuerint, Ipse etenim (qd' & iustissi-
mum est) a nemine, qui mentis est compos, esse in culpa
existimabit, si infortuniter aut stulte acta, ut gesta sunt ex-
plicabit, Non enī factor, sed rerū illarum erit cōmemora-
tor. Ideo nec ille, cum nauali decertabunt prælio, eos sub-
merget, nec si in fugam vertent' psequet', nisi ut indecorū
subsequatur optare velit/ Quādoquidem si tacendo ad-

uersa, vel cōtrarium scribendo, res male gestas corrigere
 liceret, facile Thucydides quoq; vno prætenui calamo,
 murum apud Epipolas euertere, Hermocratis triremem
 submergere, detestandumq; illum Gilippum vias inter
 munientem ac circūuallantē, transfigere valuisset, & tan-
 dem Syracusanos in Lythotomias coniicere Atheniēses
 vero, cū pristina Alciabiadis spe victoriæ, Siciliam & Ita-
 liam circumnauigātes fingere potuisset. Cæterū, vt arbi-
 tror, neq; Clotho res gestas obliterabit, neq; Atropos in-
 uertet. ¶ Idcirco vnū ac præcipuum scriptoris est opus, vt
 quæadmodū cūcta acta sint, ita fideliter ea enarret: istud
 vero præstare minime poterit, quādiu Xersis sit medicus
 illumq; reuereat, vel speret vestem purpureā, seu torquē
 auream, aut equum nisæum, laudis in historia descriptæ
 mercedē se accepturū. Atqui nō ita faciet Xenophon, scri-
 ptoriustus, neq; Thucydides, q̄ etsi nonnullos priuatim
 oderat, longe tamē honestius duxit, veritatē vtilitatemq;
 publicā, inimiciciis anferre priuatis. Itidē si quēpiā amat
 nō tamē erranti parcat, Nam (vt dicebam) vnū hoc histo-
 riæ conuenit, vt qui illam scribere aggredit̄, soli sacrificet
 veritati, reliq; verō cūcta negligat. ¶ Est insup penitus cu-
 bitus vnus, ac mensura diligēs, vt quis nō solum ad illos
 qui nūc audiūt, sed ad eos quoq; qui scripta in posterum
 manibus versaturi sunt, respiciat: q; si quis temporis præ-
 senti tantū modo obsequi conat̄, adulatoriæ esse factiōis
 merito reputabit̄, quos historia pridem, confestimq; sub
 initū auersata est, haud secus, ac comandi artem gymna-
 stica. Proinde Allexandri dictum illud celebrant, Quam
 cuperē Onesicrates, inquit, cum defunctus essem, admo-
 dicū tēpus reuiuiscere, vt cognoscerē quo animo scripta

Pars muri
 Syracusani
 Ducis Sy-
 racusani.
 Lacedemo-
 niū qui in
 auxiliū Sy-
 racusanorū
 missus ē
 Vbi lapi-
 des effodū-
 untur.
 Qui bellū
 Atheniens-
 sibus cōtra
 Siculos
 suasit.
 Thucydis
 dis scripta.
 Fidelis sit
 historia.
 graphus.
 Notat hic
 Cnēsiā Cnē-
 dium.
 Ab vrbe
 Mediz.
 Verus sit
 historio-
 graphus.
 Ad æuum
 futurū scri-
 ptor respi-
 ciat.
 Ars exerci-
 tandi orna-
 tū respuit.
 Verba Ale-
 xandri.

Onesicra
tes histori
am scripsit
Alexandri
quem inter
cetera.

Strabo li
bro quinto
adulatiois
& falsita
tis insimu
lat.

Homerus
de Achille
Qualem
optet scri
ptorem.

Aristopha
nes re suo
nominet
vocabulo.

Laus Thu
cydidis.
Scribendi
legē tulit.

Thucydi
des utilita
te historie
finē esse di
cit.

Nūc de Sti
lo agit.

Polybium
notat.

hæc posterī lecturi essent, minime enī mireris, si nunc illa
laudāt & amplectūtur, Etenī haud minuta quadā inescā
tione ista, vnusquisq; beneuolentiā nostrā expiscaturū se
sperat. ¶ Idcirco Homero nonnulli, etsi fabulose multa
de Achille retulerit, fidē tamē adhibere solēt, hoc vno ad
veritatis demonstratiōē vtentes argumento, q; nō de vi
uo, sed iam vita functo scripserit/ haud enī cuius rei gra
tia mentiri debuisset, inueniūt. ¶ Talis igit mihi scriptor
existat, intrepidus, incorruptus, ingenuus, liberæ linguæ
ac veritatis amicus, quiq; (vt Comicus inquit) ficus ficus
scapham vero scapham nominet, non liuori, non amici
tiæ indulgeat, nemini parcat, nullius ducat misericor
dia, nullo corripiatur pudore, nō animo flectatur, iustus
sit iudex, omnibus beniuolus, vsq; adeo, vt ne quid alteri
plus iusto tribuat, peregrinus in libris, sine ciuitate, suis
viuēs legib9, rege carēs, haud cōsiderās, an illud seu ali
ud cōueniat, sed quid factum sit enārrat. ¶ Admodū igit
recte Thucydides sancit, virtutēq; historicā ac vitii se
creuit, cum vidisset ingenti esse admirationi Herodotum
adeo, vt libri eius Musarum noībus appellari meruerit,
quos suppellectilem potius esse dicit ad perpetuam scri
bendi normā, q̃ in præsens certamen, nec fabulositatem
amplecti, sed veritatem rerū gestarum posteris relinque
re, decere asserit, vtilitatisq; rationē assignat, quā prudēs
quisq; finem esse historiæ censere debet, scilicet, si quādo
iterum similia accidāt, vt hoīes (inquit) ad præscripta re
spicere, sicq; rebus publicis bene vtī valeāt. Igit̃ qui men
tem talē sortitus sit, mihi scriptor obtingat. ¶ Quantū ve
ro ad stilum, vimq; pertinet elocutionis, haud vāhemēti
illa & aspera, necnō piodis frequēti, argumētatiōibusq;

contorta, reliquave Rhetoricæ acrimonia, nimis argute
 scripta sua inchoet, sed sedatius incedat. ¶ Sententiæ ve- Tractat de
sententiis.
 ro sint ordinatæ, densæ, & sibi instatæ. At dictio sit aper- Dicendi
modus.
 ta & civilis, & quæ insigniter materiam ppositâ ostendere
 valeat. Quæadmodû eni loquendi libertatē ac veritatē
 scriptoris menti, Scopum cōstituimus, Ita & eloquutioni
 ipsius, vnus ac potissimus est scopus, aperte demonstra-
 re, ac dilucide res gestas enarrare, nō verbis abstrusis, ex-
 orbitantibusve, neq; plebeis illis ac cauponariis, sed vt
 multi intelligāt, eruditi vero laudent. ¶ Oratio præterea Oratio si
gurgis careat
at crebris.
 figuris ornetur nō molestis, maxime vero in affectatis, ac
 minime ambiciosis, Alioqui iuri opipare nimis condito, Sententia
ad grauissimam
te poeticam
accedant.
 similis reddetur sermo, ¶ Sententiæ vero, ad magnificam
 illam poeticā & elatam accedant grauitatē, de qua obiter
 participet, præcipue cum ordinibus structis, infesto mar- Lucianus
hic obseruat
quæ præcipiunt.
 te, naualive configit certamine. Opus eni tum erit poeti-
 co aliquo vento, qui classem secūdo impellat flatu, quicq;
 in altū, summasq; p vndas naues puehat. At stilus inte-
 rim p terrā incedat, verūtamen sublimitati ac venustati res-
 rum enarrandarū adaptando se extollat, & quoad fieri po-
 terit, assimilet, non peregrinabundus, neq; intempestiuus
 debacchabundus. Prælicenter etenim euagari, & in poeti-
 cū furorē præcipitari, periculū est maximū. Idcirco præ-
 cipue sunt tum habenæ moderandæ, ac cohibendæ, cum
 haud obscurum sit, ex insolentia nimia, morbū non exi-
 guum generari. longe igit sarius erit, vt cū mēs equo ve-
 hatur, eloquutio pedestris, apprahēsa sella, ne ab impe- Cōparatio.
Structura
verborum.
 tus derelinquat vehementia, cursu subsequat, ¶ Atqui
 verborū structura vtendum est media & tpatā, nō nimis
 remota & circumducta, Asperū etenim, neq; muneris fer-

Ordo rerū

Ut prisci
annales &
Sisenē hi-
storia.
Sumptum
ex Illiade
libro xiiii.
Illius emu-
latione.

Illustris qd
pam Thu-
cydidis ex-
pemo.

E regie
docet.

Nulli oc-
casioni de-
sit.

me (vt a multis fit) copulata, hoc nāq; culpabile est, illud
vero audiētibus insuaue. ¶ Ceterum res ipsæ nō sunt vt
fors tulit cōponendæ, sed laboriose & anxie eadem sæpi-
us recensere oportet, & maxime quidē præsentē & intro-
spicientē Sin minus, saltem eos imitari, q; fideliter res ge-
stas enarrant, quos ve suspicari q; valeat, quā minime vel
ad gratiā, vel ad odiū addere, vel demere. Inde etenī cō-
iectura initiū sumet, verisimiliora scriptorē illū cōposuiss-
se. ¶ Postq; vero cuncta seu pluria collecta fuerint, primo
ex eis cōmentaria quādā cōtexat, ac in corpus rude & in-
forme redigat. Deinde ordinē adhibeat, cultū inserat, stru-
lum ornet, aptet & concinnet, penitusq; tum Homericō si-
milis sit Ioui, iam Thracū equestriū terrā spectanti, iam
vero Mysorū pariter & ipse quæ sunt Romanorū sepe-
ratim inspiciat, nobisq; significet, qualia videant sibi ab
excelsō cōtemplanti. Dehinc Persarū quoq; Inde vtrāq;
cōsideret partē, num manus sint cōserturi, cūq; acies iam
instruunt nō ad partē vnā respiciat, neq; equitē vnū, seu
peditē, nisi Brasidas q; pfiliat, seu Demosthenes muniti-
ones incidat, Primū duces intueat, & si qd præceperint;
num milites audierint, quo modo, qua rōne, quove consi-
lio illos collocarit, ex ordine referat. ¶ Postq; vero cōgressi
fuerint, cōe sit spectaculū, & quæ gerunt tanq; in librātū
expendat, vnaq; psequat, & vna fugiat, hisq; oib; men-
sura adhibeat, haud ad facietatē tñ, nec insolēter, neq; in-
ueniliter, sed facile cūcta absoluat, sistēs illic vbi hæc, ad
illa (si res vrget) transeat, inde reuertat, solutus, cū illa vo-
cauerint, ad oīaq; festinet, & quantū possibile erit, vno ac
eodē tpe singula prætact, ab Armeniāq; in Mediā trans-
uolet, inde eodē impetu in Hiberiā pget, postea in Itali-
am, ita vt nullū tempus intermittat. Maxime vero specu-

lo illini, lucido, & exacto centro, silem representet mentē
 Siquidē q̄les rerū imagies suscepit, tales quoq; illas red-
 det/ distortū vero seu decoloratū, a lteriusve formæ nihil, Qui ex
musca faci
unt Elephā
trm.
 nō enī Rhetorum more scribit, sed vt exponenda sunt, ita
 enarrant, iam enī sunt gesta/ Sic aut ordinare & dicere ea
 oportet, vt nō quærendū sit illis, qd dicāt, sed qualiter di-
 cant. ¶ Proinde penitus arbitrandū est, historiæ scriptorē
 Phidiæ seu Praxiteli, aut Alcameni, vel alii illorū cui piā Cōpatio
 silem esse oportere/ Etenī neq; illi aurum, seu argentū, vel
 ebur, aliamue materiā faciebāt, sed eā iā existentē, Elæi,
 aut Athenienses, aut Argini, erogātes, antea disposuerāt,
 Illi vero dumtaxat formabant & secabant ebur, inde po-
 liebant, glutinabāt, cōcinnabāt, ac stoscutorū instar auro
 inspergebāt, Siquidem illud ars eorū erat, vt affabre ma-
 teriā adaptaret/ Tale igit historici opus erit, vt res oma-
 te disponat, ac p virili eas q̄ euidentissime representet/
 Cū vero auscultator, quæ dicunt, subinde se cernere arbi-
 tratur, Interimq; laudibus psequit, iam tū exacte labo-
 ratū est, debitamq; laudē in ope historico cōsequutus est
 Phidias. ¶ Cūq; pata sunt iam oīa, absq; procemio q̄q;
 ordiat, utpote, cum res, vt qd præmittāt nō admodū vr-
 get/ Eandē tñ vim habente principio utat, quo manifeste
 indicet, quib9 de reb9 sit dicturus/ Cum vero procemiū
 facit a rebus duab9 tantū, nō a tribus (vt rhetores facere
 solent) inchoet/ Nam quicqd ad beneuolētiā attinet, præ-
 termittat/ Audientesq; tantummodo attentos seu dociles
 reddat/ Id fiet, si ostendet, qd de rebus magnis, vel necessa-
 riis, seu domesticis aut vtilibus verba sit facturus/ Intelle-
 ctu vero facilia, luculentaq; sequētia efficiet, si causas ex
 ordie exposuerit, rerūq; gestarū capita cōmode distixerit

Nominat
 Phidiā p
 pter excels
 lentiam.
 Quō histo
 ria sit histo
 anda.

Attenti
 quō fiant.
 Dociles
 quomodo

Herodoti exordium. Talibus vñ sunt procemiis scriptorū excellentissimi. Herodorus quidem, ne facta temporis lapsu deleant, cum

Thucydis principium. magna sint & miranda, victoriasq; Græcorum calamitatesq; ostendant Barbarorū. Thucydides vero, & ipse sperans bellum illud fore memorabilius, ac superiorib⁹ maius, quādoquidem calamitates maximæ in illud inciderint.

Procemiū. ¶ Procemiū vero magnitudo, pportione sua rebus recte cōueniat, seu plongatione, siue abbreviatione, ab illoq; ad narrationē contextilis ac ductilis sit transitio. Reliquum enī historiæ corpus, reuera nil aliud, q̃ perpetua est narratio. Quapropter virtutibus illustres ppriis, leuiter ac plane pcedendo, æqualiter tamē, ne pmincat, ne ve deprimat. Dehinc manifeste dicendi exornet elegantia, parata (vt dixi) ac rerū gestarum cōnexionē decorata.

Narratio. Sic enī cuncta absoluta ac perfecta reddet. ¶ Cumq; in principio satis elaboratū fuerit, introducat secūdū, priorū coherēs, & cathenæ instar cōplicatum, ne historiæ corpus truncū remaneat, neve narratiōes sint q̃ plurimæ, ac inuicē cōfusæ, sed semp primū secūdo, nō solū sit vicinū,

Breuitas i enarrandis rebus. verū & coniunctū, ac magnope pmixtū. ¶ Celeritas vero oīm maxie est utilis, præcipue vero vbi inopia narrādorū impedimento nō fuerit. Hanc autē nō tam a vocabulis seu verbis, q̃ arebus ipsis sumere oportet. Dico autē si exigua ac minus necessaria transcurrās, magnaq; sufficienter enarres. Immo vero plurima omittas. Haud enī cum amicos conuiuio acceperis, omniacq; parata fuerint,

Cōpatio Propterea in mediis bellariis, & alitibus, totq; ollis ac
Piscis vilissimus qui & Coracinus. apris, necnon leporibus, & suminibus, Saperdem appones, vel fabas, etiam si tale quid coctum fuerit. Siquidē viliora illa negliges. Maxime vero in montiū, mœnium,

& fluminum descriptione, temperandū est, ne insolenter
 vim verborū ostentare, historiamq; prætermittendo, rem
 tuam agere videaris. Sed vtilitatis & claritatis gratia pa-
 rumper delibando transibis, viscum in hac re, omnemq;
 escam talem euitās. Quēadmodum & Homerū magna-
 nimiter facere cernis, quāuis enī poeta existat, Tantalū
 tamen, Ixionē, Ticyūq; ac reliquos cursim præterit. Qd
 si Parthenius, vel Euphorion, seu Callimachus dixisset,
 quotnam putas carminibus, aquā ad Tantalī labia vsq;
 perduxisset? Dein quot Ixionē circumrotasset? Quiimo,
 Thucydides ipse, paucis, in tali dicendi genere vsus est.
 Considera etenī, q̄ subito absistat, cum machinā, seu ob-
 sidionis figurā necessariam & vtilem describit, vel etiam
 vbi ciuitatum situm, aut Syracusanorū portum ostendit.
 Atqui cum pestem enarrat, q̄uis prolixus esse videat, si
 tamē res exactius cōsyderaueris, sic ipsius celeritatem co-
 gnoscēs, nam a rerum gestarū copia, q̄uis fugiēs, tantum
 nō obruitur. Cum vero aliquando orantē quēpiā in-
 troducere oportebit, præcipue psonæ cōgruētia, rei q; pe-
 culiaria dicantur, ac ea q̄ manifestissime pmissum est ta-
 men aliqñ rhetorisare, eloquētiaq; vim palam ostendere.
 At laudes ac vituperatiōes admodū sint parcæ, accōsyde-
 ratæ, omniq; careant calumnia. Et quoniā extra forū ver-
 santur, demonstratiuæ, acceleratæ, ac minime intempesti-
 uæ existāt. Si secus fiet, cum Theopompo merito quis
 culpabitur, odiose plurimos accusanti, & hac in re adeo
 imorāti, vt poti⁹ accusare, q̄ res gestas enarrare videat.
 Porro, si fabula quæpiam inciderit, exponēda quidem
 erit, nō tamē omnino cōfirmāda, sed in medium ponēda,
 quatenus vnusquisq; de illa suo pte arbitrio conicere va-

Eloquenti
am tuam.

In Odissæ
libro xi.

Thucydi-
dis brevis
dicendo.

De Cōcio-
nibus nūc
verba facit
Nōnunq;
in historia
eloquentie
vires osten-
dere licet.

Theopom-
pus arguit
q i Philip-
pi amicos
acriter iue-
ctus est.
Quō fabu-
la scribēda

Potius fu,
tura q; præsens
hilo,
ria fama
quærenda.

Strabo li.
xvii. & Plinius libro
xxxv. me,
minit.
Paretonia
Ciuitas iu,
xta Alexā.
driam quā
& Ammoniam
vocat Au,
thor Stephanus.
Ptolomei
Philadelph.
Hæc erat
inscriptio.

Frustra
Drogenis
instar.

leat, fides vero tua min⁹ periclitabitur, si ad neutrum inclinatioeris. ¶ In summa huius mihi memor esto, sapius illud idem refero, vt nō solum ad præsens respiciendo scribas, quo nunc existentes te laudibus psequant & honorent. Sed ad vniuersum æuum cōiectando, ad post futuros potius elabores, ac ab illis mercedem scripturarum tuarū expostules, vt de te dici queat, vir ille ingenuus, loquendiq; libertate plenus erat, nil adulatoriū, neq; serui, le protulit, sed cunctis in rebus solam veritatē amplexus est. Id si q; sapit, præsenti ac tam momētaneæ spei vniuersæ, anteponet, ¶ Cernis ne quid Cnidius ille Architectus fecerit? cū turrim pulcherrimā, & omniū maximā in Pharo Aegipti fabricaret, vnde p imensum Pelagispacium, nocturna nauigantibus ostenderent lumina, ne in Paretoniā inciderent, periculosissimā (vt aiunt) ac vnde nullū pateret effugium. Construens igitur molem, clam in muri ipsius lapide, suum incidit nomē, cūq; id calce oblinisset ac abscondisset, nomen tum regnātis sup inscripsit, cōsiderans (id quod accidit) vt haud multo post, litteræ cū tectorio simul opere deciderēt, atq; appareret, Sostrates Dexiphanis Cnidius diis salutaribus pronauigantibus. Ita ille nō ad seculum suū, nec vitā prospiciebat breuissimam, sed ad æternitatē, ac tēpus præsens. Quādiu enī turris illa stabit, tam diu & ars ipsius pmanebit. Taliter itaq; historiā quoq; cum veritate potius ad spem futurā, q̃ cum adulatione ad oblectationē eorum qui nūc laudantē conscribere oportet. Hæc tibi regula & amussis historiæ iustæ, qua si qui metiri voluerint, bene erit, ac in vsum decentem a nobis scriptum est, Sin minus doliūm circūuolutum est in Cranio,

REVERENDO AC LONGE PRAESTAN-
ti viro Domino Iacobo de Bannissis, Caesarea Maie-
statis a cōsiliis & secretis Decano Tridentino digniss-
mo Bilibaldus Pyrckheymer S P D.

¶ Ab Imperiali aula, quæ tum i Oeni celebrabatur pontē
te insalutato, vir Clarissime, abire coactus sum, quoniā il-
lustrium Bauariæ ducum controuersia, ob quam a Re-
pub: nostra, illac legatus eram, iam finē sortita esset, tuq;
Maiestatem Cæsareā, confestim ad Caprearum venatio-
nem, in saltus auios, præruptaq; mōtium cacumina per-
gentē, insecutus fuisses/ Domū interim regressus, Lucia-
ni Samosatensis illius, Salsi ac omniū facetissimi, cōmen-
tarium de struenda historia, e græco in latinū (etsi tot ne-
gotiis onustus) verti/ In quo, nō solum scriptorū ineptias
vt assolet, vafre præstringit, ac mordendo irridet, Sed &
graphice, quo pacto historia sit texenda, præter cōsuetu-
dinem instruit/ Illum igitur Cæsaream maiestatem, tanq;
maioris vt nosti, moliminis præcursorē, adire iussi, addi-
to mādato, vt te imprimis cōueniret, pariterq;, neglectū
officium meum suppleret, ac Critolai lance se expendē-
dum, seu maioris Aristarchi obelis transfigendum, exhibe-
ret, haud ignarus, me fusam illam ac vberimā græce lin-
guæ elegantia, orationisq; agmen rotundum, ac modulo
numetorū venustū, nequaquā repræsentasse/ quis enī præ-
stare id valeret? Vtrum vero tumultuaria, & nocturna in-
terpretatiōe ista, a rebusq; forensibus, & seuerioribus le-
gum studiis suffuratis lucubratiunculis, præciū opere fe-
cerim, seu doctis satisfacerim auribus, ex tuo ac aliorum
eruditorum pendebit iudicio/ Quapropter, ne mei laba-

ris amore, censuræ perç emunctæ, celeberrimū Diui Se-
baldi Præpositum Melchiorem Pfintzing, cōterraneum
meum, Sebastianū Sperantium Præpositum Brixensem
dignissimū, Ioannem Stabiū Mathematicū & Historio-
graphum insignem, adhibebis/ quos omnes honoris ac
eruditionis gratia apello/ vt cum tecū hæc musarū cater-
ua/ scriptis meis album adiecerit calculum, tum demum,
Imperatoriam Maiestatem, religiose adorādi, vestra cō-
mendatione, Luciano meo licētia cōcedat/ Proinde, q̃ ti-
bi homini in rebus tam arduis occupatissimo, subciliua
hæc nugalia, subciliuis horis examinanda offero, haud
(sat scio) moleste feres, quandoquidē, cum sis eiusedē Mu-
sæ vir, studia hæc leuiora, tanq̃ oblectamenta quædam,
haud penitus aspernaris, Sed animi laxandi gratia (vt
& mihi euenire solet) ad suauiā & blanda hæc ocia, poti-
us q̃ negocia, sæpissime diuertis/ Boni igitur cōsules, &
vt tua est humanitas benigne excipies, quæ tibi iam sin-
cero & candido offero animo/ Incertus plus te suspiciam,
amemve/ Non solum quoniā inter primores polleas au-
licos, seu q̃ auctoritate, & gratia, plurimū apud Maiesta-
tem præstes Cæsaream/ Verumetiā quoniā rerū pruden-
tia, animi p̃bitate, eruditione singulari, vsu, & experien-
tia, opido q̃ inter cūctos excellas homines/ adeo, vt ma-
ter natura, nō nouerca, tot virtutibus te nō solum omasse
sed potius cumulasse videatur/ Veruntamē ne nil mode-
stia tuæ tribuisse videar, facius fortassis erit stilo tempe-
rare, q̃ parum digna de te in mediū proferre/ Vela igit̃
cōtraham, obseruantissime ac iucundissime mi Bannissi,
laudesq̃ tuas innumeras, longe meliorib⁹ olim celebran-
das, iam referuo/ Interim mei memor vale, ac Xenophon

tis de rebus Græcis libros septem, in latinum a me ver-
fos, si saltem præ nimis occupationibus breui recognos-
cere licebit, tantum nō in manibus habere existima Nū-
rembergæ Kal. Decembris Anno ab humanæ salutis
instauratione M, D, XIII.

Finit Lucianus de ratione conscribendæ
historiæ, Impræssus Nurembergæ
per Fridericū Peypus Men-
se Marcio Anno.
M, D, XV.

DIVO MAXIMILIANO SEMPER AV.
GVSTO FOELICITER IMPERIVM
MODERANTE,